

ki so jo poznali, ljuba in predraga družabnica. — Vri tovarišici bodi ohranjen blag spomin!

—r— **Slomškova Zveza ni politična organizacija!** Tako kaj radi govore premili značajniki Slomškove Zveze. A njih nerodni predsednik Jaklič, jih je zopet izdal. V „Slovenca“ (št. 169) z dne 26. pret. mes. priobčuje na člane in članice Slomškove Zveze ta-le poziv: „Vabim Vas tem potom, da se v najobilnejšem številu udeležite priredb jugoslovanske katoliške mladine v dneh 24., 25., 26. in 27. avgusta. Posvetite se tudi agitacije med mladino, da bo sestanek res velik tabor zavedne slovenske mladine. Gospodične pevke in gospodje pevci naj pri pevskih nastopih blagovolijo sodelovati in naj svoje naslove z navedbo glasu nemudoma javijo slovenskemu glasbenemu društvu „Ljubljana“. — Fr. Jaklič.“ — Sedaj vendar ne bode mogli tajiti, da niso privesek klerikalne stranke, ki aranžira to priredbo. Temu privesku pa pritiska Jaklič še pečat klerikalne agitacije! Zapomnimo si to!

—r— **Na meščanski šoli v Krškem** je imenovan za namestnega strokovnega učitelja absolvirani filozof gospod dr. Franc Rostohar.

—r— **Nova raziskovanja v Postojnski jami.** Dne 20. pret. mes. se je posrečilo jamoslovce Perku iz Postojne in Lahnerju iz Linca nanovo otvoriti v svetovno znani Postojnski jami na njenem najglobljejšem mestu ob znožju Kalvarije, ko sta odstranila mnogo udrtega skalovja 200 metrov dolgo kapniško galerijo s krasnimi tvorbami iz sinterja ter globokimi tolmini. Po tej najdbi znaša skupna daljva Postojnske jame okroglo 21 km.

—r— **Iz deželnega šolskega sveta.** Imenujejo se: Marija Hiršman za Ambrus; Fran Golob za Zagorje; Ivana Jager za Zagorje; Franja Maver za Šembije; Stanislava Rogelj za Boštanj; Ernestina Šot za Dobriče; Marija Nosan za Banjaloko; N. Tursanski za Zdiho; Makso Činkelj za Koprivnik; Josip Sigmund za Stari Breg; N. Korubski za Kočevje; Ljudmila Cazafura za Planino pri Vipavi; Alojzij Gorup za Ljubljano (nemška deška šola); Elizabeta Štajar za Devico Marijo v Polju; Justina Kozamernik za Postojno; Ludmila Kovač za Loški potok; Friderika Špecler za Trebnje; Marija Ažman za Metliko; Josip Polanec za Dobropolje. Nadučitelji so imenovani: Janez Levec za IV. ljudsko šolo v Ljubljani. (K tej šoli se prirede: Franc Škulj, Franc Gärtner, Janko Likar, Alojzij Kecelj, Fran Marolt.) Ivan Perko za Horjul; Jurij Erker za Koprivnik; Josip Cerne za Kočevsko Reko; Ivan Loser za Borovce; Fran Juvanec za Mirno peč; Ljudevit Koželj za Št. Peter pri Novem mestu; Leopold Baebler za Žiri; Alojzija Baebler v Postojni in Alojzija Burnik v Žirih menjata svoji mesti. V p o k o j e s e: Marija Puppis v Trnju (začasno za eno leto), Ana Tomc v Stopičah, Matilda Gebauer v Novem mestu, Josip Benedek v Planini, Štefan Tomšič v Ribnici. Učitelji, ki so premeščeni iz službenih ozirov, imajo z dokumenti obložene račune predložiti okrajnemu šolskemu svetu. Le-ta jih naj adjustira potem, ko je akt predložil dež. šolskemu svetu ter zaslišal mnenje te oblasti. Šola v Loškem potoku se razširi na šestrazrednico; ona v Polšniku pa na dva razreda. V Sostrem se gradi novo šolsko poslopje. — „Sokolu“ in „Orlu“ se ne dovoli, da bi telovadila v telovadnici meščanske šole v Postojni. Pritožile so se proti dovolitvi take telovadbe občine Prem, Št. Peter in Knežak. Istotako se ne dovoli telovadba „Orlu“ v II. državni gimnaziji v Ljubljani. Tudi na drugih učilnicah se prepove telovadnim društvom telovadba v šolskih telovadnicah. Dr. Pavel Grošel je potrdil kot definitivni učitelj. Nadučiteljem na Vačah se imenuje Ivan Bezeljak. Vladimir Požar se imenuje učiteljem na Premu. Avrelja Vrezec pride k Sv. Duhu nad Krškim. Na Gori pri Jeličnem vrhu se ustanovi enorazrednica. Jakob Slapar se imenuje nadučiteljem v Šent Gotardu; Franciška Grošel pa za učiteljico ravnotam. — Angela Gerčar je imenovana za Komendo pri Kamniku; Franciška Grom pa za Dol. — Denarno premijo iz imovine bivšega vrtnarskega društva dobe: Anton Pavšič v Kostanjevici, Fran Petrič v Naklem, Friderik Jazbec v Št. Mihelu pri Žužemperku.

—r— **Iz šolske službe.** Okrajni šolski svet v Radovljici je imenoval provizorično učiteljico Antonijo Jakličovo v Radovljici za provizorično učiteljico na Koroški Beli. Suplentka Terezija Vrančičeva ostane v Lešah kot provizorična učiteljica. Marija Douganova dobi vodstvo šole v Zagorju. Provizorična učiteljica v Lešah Amalija Poljančeva je resignirala na svoje mesto. Iz učiteljske službe je izstopila provizorična učiteljica v Suhorju Emilija Kamenšekova, ki se je omožila.

Štajerske vesti.

—s— **Iz šolske službe.** V Št. Joštu na Kozjaku, pošta Dobrna pri Celju, na eno-

razredni ljudski šoli je razpisano definitivno mesto učitelja in šolskega voditelja II.; tozadevne prošnje je vlagati do 25. avgusta. — Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Florijanu, pošta Mislinja, je razpisano definitivno mesto učitelja, eventualno učiteljice, III.; „prošnje do dne 25. avgusta. — Na šestrazredni ljudski šoli v Cirkoveh je razpisano definitivno učiteljsko mesto; prošnje do 20. avgusta. — Na šestrazredni ljudski šoli pri Št. Vidu blizu Ptuja je razpisano definitivno mesto učiteljice, III.; prošnje do dne 30. avgusta. — Rimske številke značijo plačilni razred.

—s— **L. Lavtarjeve računice** so uvedene s prvim oktobrom 1911 tudi v šolah Laškega okraja.

—s— **K preosnovi ljudskega šolstva.** Velevažne izpremembe na šolskem polju nas bodo presenetile najbrže v doglednem času. „Slov. gospodar“ z dne 27. julija t. l. poroča namreč v svojem uvodnem članku, da se vbodoče opusti v ljudski šoli nepraktično vbijanje v glavo raznih pojmov in se uči mladina le potom lastne izkušnje, kar vidi in kar dela. Naša ljudska šola se bo tako preosnovala v pravo delavnico našega kmetijskega gospodarstva in malega obrtništva. Vsak kmet namreč ne more poslati svoje sinove v kmetijske šole. Zato pa naj ljudska šola poda naši kmetijski mladini praktična navodila za gospodarsko delo na kmetiji. — V uresničenje te modre misli hočejo baje prepustiti vsi visokočastiti gospodje župniki svoja obsežna posestva učiteljem na kmetih. Oni namreč vbodoče nočejo biti več posvetni posestniki, ampak hočejo položiti enkrstzavselej svoj težki križ na svoja ramena ter hoditi zgolj le za svojim nebeskim pastirjem, za svojim nebeskim učnikom. — Zaraditega nasveta se ne bo zgražal noben liberalce, posebno pa še ne noben učitelj. Zakaj dognana stvar je in ostane, da bi vbijanje v glavo različnih kmetijskih pojmov naši mladini koristilo ravno toliko, kakor vbijanje v glavo različnih verskih resnic brez živih zgledov. Je pač tako, kakor nas to uči neki star pregovor: „Besede mičejo, zgledi pa vlečejo“.

Goriške vesti.

—g— **Iz seje okrajnega šol. sveta v Sežani** dne 27. julija t. l. Predlaga se deželni šol. svetu remuneracije za pouk v nemščini. Vzame se v znanje poročilo predsedstva, da je dež. šol. svet vpokojil nadučitelja A. Lešana. Reši se več prošenj šolskih vodstev glede poprav pri šol. poslopih. Enemu učitelju se dovoli podpora 60 K. Predlaga se prošnje tov. Ivana Bana za vpokojenje dež. šol. svetu. Za definitivno mesto učiteljice v Sežani se priporoči dež. šol. svetu tovarišico Turšič Hermino. Dovolj se vzporednico za III. razred v Nabrežini; ravno tako na petrazrednici v Sežani. Zavrne se prošnja občanov iz Saleža za ustanovitev samostojne enorazrednice. Š.

—g— **Koliko je Slovencev v Gorici?** Laški magistrat nas je naštel 6653, Lahov 17.856, Nemcev 2076 in Srbohrvatov 59. — Govore, da so prvotno našli okoli 12.000 Slovencev. To število pa seveda ni smelo obveljati. Prišla je „revizija“, nakaš so konstatirali samo 6653 Slovencev, torej samo 2000 več nego pred 10 leti. Magistrat je to veliko nepravilnost lahko in nemoteno izvršil; zakaj vlada se ni genila, dasi so ji morale biti znane iz raznih pritožb vsakovrstne številne nepravilnosti. Poslanec Fon, ki je bil v obdoru za ljudsko štetje in ki mu je torej vse dobro znano, naj sedaj na Dunaju napravi potrebne korake, da se številne goljufije uničijo in štetje korigira!

—g— **Na c. kr. učiteljsku za vinarstvo in sadjarstvo** v Klosterneuburgu je napravil zrelostni izpit z dobrim uspehom goriški rojak Just Ušaj ob Sv. Križu.

—g— **Na c. kr. moškem učiteljsku v Gorici** je bil učni napredek v minolem šolskem letu vobče poveljen. Od vseh gojencev prvih treh tečajev (96) ni propadel nihče. Ponašljajne izpite po velikih počitnicah je dobilo v III. tečaju 5, v II. tečaju 7 in v I. tečaju tudi 7 gojencev. — Z 32 gojenci vred je bilo na zavodu ob koncu šolskega leta 128 gojencev, dočim jih je bilo ob pričetku 136.

—g— **V Ajdovščini** je završila nova obrtna-nadaljevalna šola svoje prvo šolsko leto. Zaključka se je udeležilo mnogo občinstva in obrtniki-mojstri. Izmed 27 učencev je bilo 6 ključalničarjev, 4 krojači, 4 čevljarji, 4 trgovci, 3 mizarji, 2 peka, 2 sedlarja po en tesar in en kovač. — Poučevala sta P. Plesničar v obrtnem računstvu in M. Klemenčič v pisarskih predmetih. Drugo leto se otvori še en razred. Novi obrtni šoli želimo obilo sreče, da bi se čim lepše razvijala in uspevala!

Tržaške vesti.

—t— **Nekoliko statistike nemških državnih ljudskih in meščanskih šol v Trstu.** Nemško državno deklisklo šolo v Trstu je obiskovalo letos 196 Nemk, 249 Italijank, 160 Slovencev in 6 drugih narodnosti; državno-deklisklo meščansko šolo je obiskovalo 143 Nemk, 160 Italijank, 133 Slovencev in 5 drugih narodnosti; skupaj v ljudsko 611 in meščansko šolo 441, v obe šoli

torej 1052 učenk. Državno deško meščansko šolo je obiskovalo 41 Nemcev, 45 Italijanov, 39 Slovencev in 1 Madjar in 1 Arabec; ljudsko šolo 172 Nemcev, 254 Italijanov in 199 Slovencev, 4 Madjari in 1 Anglež; vsesкупно je torej zahajalo 127 v meščansko in 770 v ljudsko šolo, v obe šoli torej 757 učencev. Vse omenjene državne nemške šole je torej obiskovalo 1809 učenk in učencev, med temi komaj dobra tretjina Nemcev.

—t— **Imenovanje.** Naučni minister grof Stürgkh je sporočil državnemu poslanecu dr. Rybaru, da je za učiteljico slovenskega jezika na nemški dekliskli šoli v Trstu imenovana gđ. Plaperjeva.

—t— **Avstrijski državni učitelji v Carigradu.** „Wiener Zeitung“ (št. 165) od 21. t. m. razpisuje do 15. avgusta t. l. pet učiteljskih mest na državni ljudski šoli za dečke in deklice v Trstu, ulica Fontana, za avstrijsko zasebno šolo v Carigradu! Ti učitelji bodo torej v Trst imenovani a v Carigrad prideljeni na tamošnjo zasebno šolo avstrijske kolonije! Nastopiti treba službo 1. septembra t. l. Plače so kakor vadniških učiteljev plus stanarina. Prositi morejo le samci, zavežavši se, pa ostanejo osem let v Turčiji; potem dobe mesta na primorskih državnih ljudskih šolah. Od teh prosilcev se zahteva izpit za meščanske šole; en izmed teh postane tudi ravnatelj. Ker vemo, da v Carigradu posebno kak jugoslovanski jezik dobro služi, priporočamo našemu učiteljsstvu, posebno onim, ki so kolikortoliko zmogni laščine ali francoščine, da se oglase za te službe. Pot plača vlada. Prošnje je oddati do 15. avgusta t. l. službenim potom na c. kr. namestništvo v Trstu.

—t— **Država prevzame s prihodnjim šolskim letom pet učiteljev** Ciril-Metodove šole v Trstu.

—t— **Koliko je Slovencev v Trstu?** Tržaški magistrat je naštel Slovencev samo 36.000. Odbor političkega društva „Edinost“ je storil potrebne korake, da dobi račun tržaškega magistrata potrebno korekturo. Slovencev v Trstu je nad 70.000 ne pa le 36.000! Nad polovico bi jih radi požrli na tržaškem magistratu.

—t— **Kmetijska družba za Trst in okolico** vabi okoličanske posestnike, kmete in vrtnarje na pristop k družbi. Vabljen je tudi vsak drugi okoličan. Ako hočemo, da bo „Kmetijska družba“ imela ugled pred vlado in drugimi društvi ter večjo korist za okolico samo, je treba, da pristopijo vsi gospodarji. Udnina, ki znaša samo dve kroni, je tako nizka, da jo plača lahko tudi vsak mladenič, kako je ne bi potem hišni gospodar! Mi moramo povzdigniti našo velekoristno družbo, a to je odvisno samo od zavednosti naših slovenskih okoličanov in meščanov. Udje dobivajo strokovni list „Primorski gospodar“, a tudi sadnega drevja, deloma brezplačno, deloma po znižani ceni. — Oglasiti se je v ulici Galatti šte. 14.

—t— **Trgovinska in navtična akademija v Trstu.** Navtični oddelek: Iz šolskega poročila tega oddelka posnemamo, da je v minolem šolskem letu poučevalo razen ravnatelja še 14 učnih oseb. V začetku leta je bilo vpisanih 132 učencev, med letom je nanovo vstopil 1, izstopilo jih je pa 23. Po rojstnem kraju jih je bilo iz Trsta 56, iz ostale Primorske 28, iz Dalmacije 9, iz drugih avstr. pokrajin 15, iz inozemstva 2. Po narodnosti je bilo 93 Italijanov, 7 Nemcev, 2 Slovencev, 5 Hrvatov in Srbov in 1 Grk. Z dobrim vspehom jih je absolviralo 64. — Trgovinski oddelek. V minolem šolskem letu je šel ta zavod razen ravnatelja še 15 učnih oseb. Učencev je bilo 121, med letom jih je izstopilo 8, 1 je pa vstopil, tako da je bilo koncem leta 114 učencev. Po narodnosti je bilo 92 Italijanov, 10 Slovencev, 3 Hrvati, 7 Nemcev, 1 Grk in 1 Anglež. — Dveletni ženski trgovinski kurs je začetkom leta obiskovalo 74 učenk, med letom jih je izstopilo 14, koncem leta jih je bilo 60. Po narodnosti je bilo 52 Italijank, 5 Slovencev, 1 Nemka in 2 Grkinji. — Večerne trgovinske kurze je v I. polletju obiskovalo 50, v II. polletju 12 slušateljcev. — Od 65 gospodov, ki so se priglasili za kurz državnega računovodstva, jih je do konca obiskovalo 48.

—t— **Agitacija za Legino šolo na Kontovelu.** S Kontovela pišejo: Volitve so minule. Oblak je propadel, čeravno je pri nas kamora prav pridno kupovala glasove. V naši vasi je, žal, propal, ki se prodajajo za liter vina. Ker pa upajo zdaj dobiti še par kron od kamore, zato agitirajo za Legino šolo. — Povedano bodi, da tukaj ni niti enega Italijana. Tem agitatorjem načeluje magistratni uslužbenec. Ta se je kazal o volitvah nevrednega sina slovenskih staršev. Prostor za Legino šolo si izbere najbrž ob cesti med Kontovelom in Prosekom, kjer bodo vzgajali duhal, ki bo preklinjala in zasramovala svojo rodno mater in svojo domovino. Zato vas svarimo, starši, da se ne boste dali zavajati od takih odpadnikov, ki jim ni mar blagor vaše dece, temveč groši, s katerimi si bodo oni polnili svoja vedno žejna grla. Ako vam predloži magistratni uslužbenec polo v podpis, ga odločno zavrnite in pošljite njega v šolo, da se bo bolj dostojno vedel napram delavcem na barkovljanski cesti. Ob tej priliki moramo

omeniti, da tukaj ni sedaj nikakih razprtij med ljudmi različnega političkega mišljenja; ako bi pa peklenska nakana postala dejstvo, izgine mir in namesto tega začne političko sovražstvo, ki gotovo prinese hudih posledic.

Istrske vesti.

—i— **Iz Podgrada pišejo:** Sklenili smo šol. leto in to v prvič s trirazrednico in celodnevni poukom. Čujemo pa celo od kompetentne strani, da nam vzamejo tretjo zasilno učno obino (trirazrednica namreč ni še sistimizovana). Ko je lani ob začetku šol. leta dospelo občini vprašanje, se-li obveže plačevati stanarino tretji učni oseb, se ni ta le radostno odzvala temu predlogu, ampak se je tudi takoj lotila dela, pri čemer se je potrošilo 2100 K. Na mestu, kjer sta stali prej dve učni sobi, so napravili tri, tako da se je dolgost sob reducirala od 15 m na 9 m; površina je torej ista. Ako se uvažuje še, da se je uvedel celodnevni pouk, je absolutno nezmožno izhajati z dvo-razrednico; zakaj na 90 m² prihaja 200 otrok; poleg tega treba odbiti 15 m² za kateder obeh razredov. V malih letih se je dalje potrošilo za šolo v Munah 20.000 K. Ustanovi se šole v Žejanah, Poljanah, Pregarjah, Sobanjah.

—i— **Na c. kr. moškem učiteljsku v Kastvu** so se vršili ustni zrelostni izpiti od 11. do 13. t. m. Udeležilo se jih je 13 domačih abiturientov in en privatist. S polvilnim uspehom so prebili izpit sledeči: Badurina Benedikt, Gabrijele Dragotin, Jedrlinč Tomo, Paskvan Milan, Rajčič Anton, Sušan Josip, Šestan Ivan, Šestan Josip, Šiško Mirko, Škorpa Ivan, Zornada Josip. — Dva imata popravni izpit po dveh mesecih, eden je padel na vse leto.

Splošni vestnik.

Iz daljave vodljiv električni čoln. Učitelj Wirth na Nemškem je izumil čoln, ki ga lahko iz obrežja ali iz drugega čolna poljubno vodi in žene z električnim tokom. Prve poizkušnje s tem čolnom, ki so se vršile na Wanskem jezeru blizu Berlina, so se izbornu obnesle. Prisostvoval je tudi nemški prestolonaslednik s svojo soprogo. Ker izumitelj takrat ni demonstiral naprave čolna samega, je povabil prestolonaslednika v soboto k drugi poizkušnji. Pokazal mu je vse aparate na čolnu. Nato je vstopil na poziv prestolonaslednika v njegov motorni čoln, kamor je montiral tudi svoje aparate, s pomočjo katerih pošilja električni tok na svoj čoln. Odtod je spravlil iz precejšnje daljave svoj prazen čoln z električnim tokom v dir in napravil več izbornu uspeših nevarnih obratov. Nato je čoln trenutoma ustavil in izprožil na njem tudi top kot znamenje, da je konec poizkusa. Prestolonaslednik je čestital učitelju za njegovo velepomembno iznajdbo in mu obljubil, da ga priporoči cesarju. Wirth je obljubil, da se upa izpopolniti svojo iznajdbo v toliko, da bo lahko manevriral s čolnom in tudi streljal z na čolnu postavljenimi topovi iz daljave več kilometrov. Iznajdba je posebno važna za obrežno obrambo.

Novi novei. Da se odpravi pomarjanje drobiža, je predložila vlada parlamentu predlogo, da se uvede nov drobiž. Zaradi tega pridejo v promet dvekronski in enokronski novci. In sicer bodo izdelali dve-kronskih novcev za 50 milijonov kron, od katerih odpade na Avstrijo 35 mil. kron, na Ogrsko pa 15 mil. Enokronskih novcev dobimo za 100.000.000 K, od teh dobi Avstrija 70, Ogrska 30 milijonov. Skupno bo potem v prometu cele monarhije 300 mil. enokronskih novcev. Obe vladi bosta z avstroogrsko banko zamenjali dosedanje goldinarje z novimi novci. Pri predelovanju goldinarjev v enokronske in dve-kronske novce bosta imeli obe vladi precejšen dobiček. Krona ima 4.175 gramov čiste (natančne) teže (Feingewicht) ali 5 gramov bruto. Dvekronski novci bodo imeli natančno še enkrat večjo težo kot enokronski novci. Natančna teža sedanjih goldinarjev je 11.111 gramov. Za predelanje 150 mil. enokronskih novcev bodo porabili približno 56 mil. sedanjih goldinarjev, tako bo čistega dobička okrog 38 mil. K, od katerih dobi Avstrija dobrih dve tretjini, to je okrog 26 mil. K. S tem, da pridejo goldinarji čisto iz prometa in da se uvedejo v promet dvekronski novci, upa vlada privariti javnost, da se vendar enkrat privariti na krone in vinarje.

Šolstvo in učiteljstvo na Hrvaškem.

Da spoznamo bolje hrvaško šolstvo in učiteljstvo, je potrebno, da prinaša „Učiteljski Tovariš“ raznotere novice iz šolskega in učiteljskega življenja onkraj Sotle. Hočemo pod zgornjim naslovom objavljati vse važ-